

EVALUERINGSRAPPORT

2014

Ref: Rasmus K. Jakobsen
Koordinator Jobpatruljen Danmark

September 2014

Indhold

1. Indledning	3
1.1. Mål for Jobpatruljen 2014	3
1.2. Nye indsatsområder – Jobpatruljen på Skolebesøg	3
2. Resultater fra Jobpatruljen	4
2.1. Ansættelse.....	5
2.2. Arbejdstid	6
2.3. Løn.....	7
2.4. Arbejdsmiljø	7
2.5. Arbejdsskader	8
2.6. Sygdom.....	8
2.7. Alkohol	9
2.8. Problemer og opfølgning	10
3. Branchesammenligninger.....	12
4. Lokal- og branchesammenligninger.....	19
5. Presseomtale.....	25

1. Indledning

Jobpatruljens sommerkampagne er ovre for 2014. Denne rapport er en opgørelse over de resultater, Jobpatruljen nåede i løbet af sommeren. Der er ligeledes en statusrapport for, hvordan de unge har det på det danske arbejdsmarked. Sidste års store historie var, at Jobpatruljen kunne påvise, at de unges rettigheder ved sygdom blev overtrådt i stor stil. Der var samtidig en klar tendens til færre virkelig slemme sager – selvom vi stadig stødte på dem. Til gengæld fandt vi en stigning i de *sædvanlige overtrædelser* - de unge arbejder for lang tid og slæber for meget.

Vi har i år kørt den største Jobpatrulje nogensinde. Jobpatruljen har igen i år slået rekord. Vi har fået 3053 interviews og ydet en stor oplysningsindsats over for unge i alderen 13-18 år.

1.1. Mål for Jobpatruljen 2014

Jobpatruljen har nydt stor opbakning i løbet af planlægningsfasen. De lokale koordinatore har været dygtige til at bygge videre på sidste års erfaringer, og optakten til årets Jobpatrulje lovede godt. Derfor var målsætningen at nå 3.000 samtaler med unge.

Jobpatruljen er fortsat et projekt drevet af frivillige. Alle der har en interesse i at give de nye på arbejdsmarkedet en god oplevelse og lære dem om regler og love, er velkommen i Jobpatruljen. Derfor var målet for i år at favne bredt blandt frivillige med interesse i faglige aktiviteter.

Som de sidste par år har det igen været et mål at nå ud i alle afkroge af Danmark. Selvom koncentrationen af fritidsjobbere er i byerne, har vi igen prioriteret også at køre Jobpatrulje og være synlige i de tyndt befolkede områder.

1.2. Nye indsatsområder – Jobpatruljen på Skolebesøg

I en erkendelse af at Jobpatruljen ikke kan nå at tale med samtlige fritidsjobbere i løbet af en sommerferie, har vi startet et nyt initiativ i 2013. Det vil fra efteråret 2014 være muligt at booke en Jobpatruljeunderviser. Målgruppen er 8-10. klasses elever i folkeskoler og på efterskoler. Det udelukker dog ikke andre interesserede i også at henvende sig. Man kan læse mere om initiativet, og om hvordan man booker os på www.jobpatruljen.dk.

2. Resultater fra Jobpatruljen

Samlet set har Jobpatruljen talt med 3.053 unge fritidsjobbere i alderen 13-18 år, hvilket er over målsætningen på 3.000. Vi har besøgt 11.593 virksomheder i løbet af sommeren. Det svarer til, at vi har mødt en fritidsjobber på 26% af vores besøg. Det er en mindre forbedring i forhold til tidligere år. Tabel 1 nedenfor viser en oversigt over antallet af interviews og virksomhedsbesøg i de enkelte afdelinger.

Den nedenstående statistik er lavet på baggrund af de samtaler, vi har haft med de unge på deres arbejdsplads. I samtalen med de unge udfyldes et standardiseret spørgeskema. Hver samtale tager mellem 5-15 min afhængig af travlhed og udfaldet af svarene.

Område	Interviews	Besøg i alt
Fyn inkl. Fredericia	353	1.000
Hovedstaden inkl. Nordsjælland og Bornholm	725	3.500
Midt og Vestjylland	276	1.000
Nordjylland	420	1.503
Sjælland inkl. Lolland og Falster	452	1.090
Sydjylland	305	1.000
Østjylland	522	2.500
I alt	3.053	11.593

Tabel 1: Geografisk oversigt over gennemførte interviews og virksomhedsbesøg.

Nedenfor ses udviklingen i antallet af besøg og interviews fra 2009 til 2014 i figur 1. Figuren illustrerer, at antallet af interviews har ligget stabilt indtil i år, hvor der har været en klar forbedring af tidligere resultater.

Figur 1: Udviklingen i Jobpatruljens besøg og interviews.

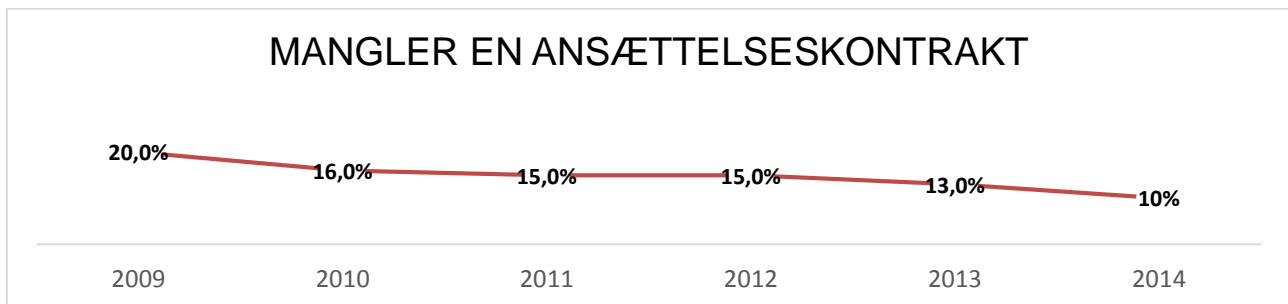
Baseret på indberetninger fra sommerens besøg kan vi tegne et billede af unge fritidsjobberes arbejdsmarkedsforhold. Resultaterne er opgjort i nedenstående figurer. Resultaterne er gjort op under overskrifterne: Arbejdstid, Løn, Arbejdsmiljø, Sygdom, Alkohol og Arbejdsskader. Figur 2-15 er baseret på det samlede antal besvarelser. Figur 16-28 giver et indblik i, hvordan de unge har det inden for de forskellige brancher. Figur 29-41 giver et indblik i, hvordan de unge har det lokalt inden for de 7 regioner samt de forskellige brancher.

Jobpatruljen er langt overvejende blevet mødt med positive reaktioner hos de fritidsjobbere og arbejdsgivere, der er blevet besøgt. Det er fortsat kun i omkring 1 % af besøgene, at Jobpatruljen oplever at blive afvist.

Den gennemsnitlige fritidsjobber er 16,5 år. Et tal der har ligget stabilt over de sidste mange år.

2.1. Ansættelse

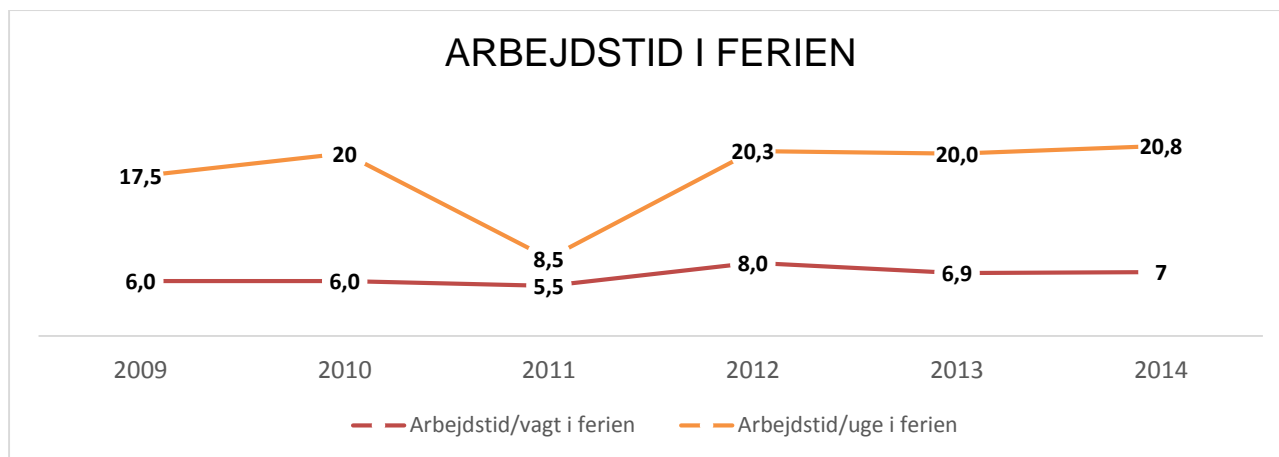
10 % har ikke en ansættelseskontrakt. Dermed fortsætter en tidligere nedadgående kurve. Loven tilskriver, at fritidsjobbere med en ugentlig arbejdstid på mere end 8 timer, som har været ansat i over en måned, har krav på en ansættelseskontrakt.

Figur 2: Udviklingen i hvor mange unge der har en ansættelseskontrakt.

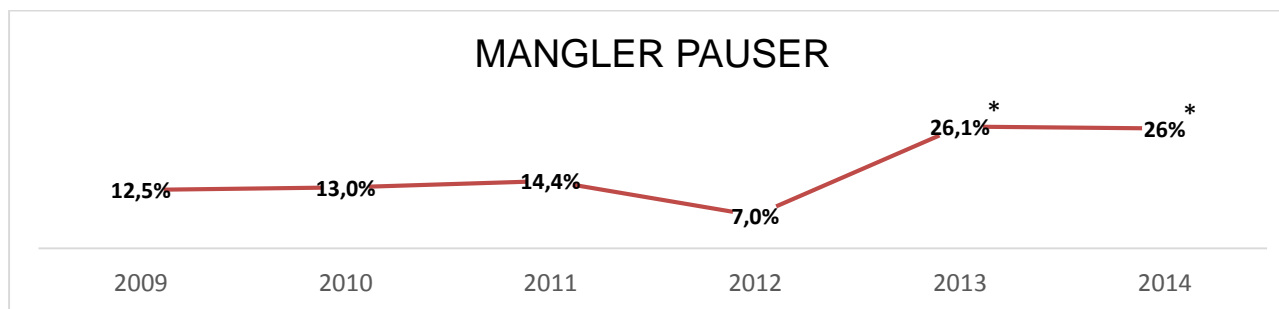
2.2. Arbejdstid

De adspurgte unge arbejder 7 timer pr. vagt og 20,8 timer om ugen i gennemsnit i sommerferieperioden. Det er ikke unormalt, at møde unge som overskrider grænsen på 8 timer for en vagt. Jobpatruljen mødte en ung fyr, som arbejdede op til 20 timer pr. vagt, hvilket, han også gav udtryk for, var lidt for hårdt. I alt arbejder 20,8 % af de unge mere end lovgivningen tillader.

Figur 3: Udviklingen i unges arbejdstider.

Der har været nogle klare udsving i kurven over de sidste par år. Det skyldes, at spørgsmålet, om hvorvidt de unge får pauser nok, er blevet tilpasset. Vi mener, at det nuværende spørgsmål giver det mest retvisende resultat. Det er dog noget overraskende, at hele 26,0 % ikke får deres 30 minutters pause, når de har været på arbejde i mere end 4 timer.

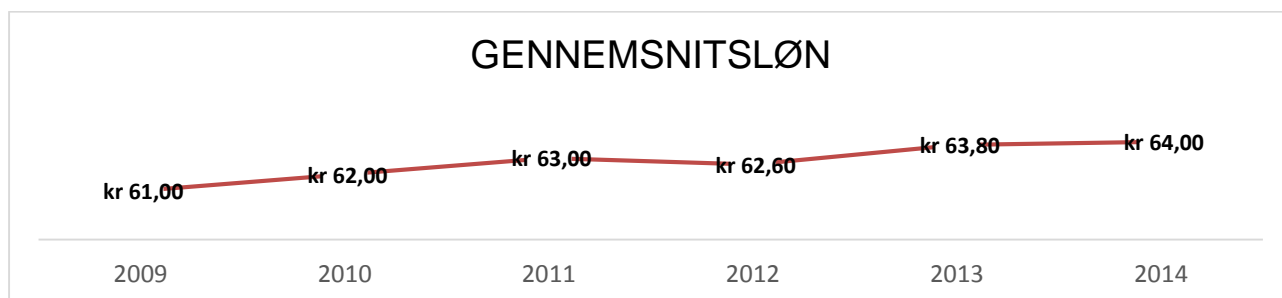

Figur 4: Udviklingen i unges adgang til pauser.

* Spørgsmålet stilles anderledes i år. Der bliver nu spurgt, om de unges faktiske mængde af pauser, og ikke om de føler at have nok pause.

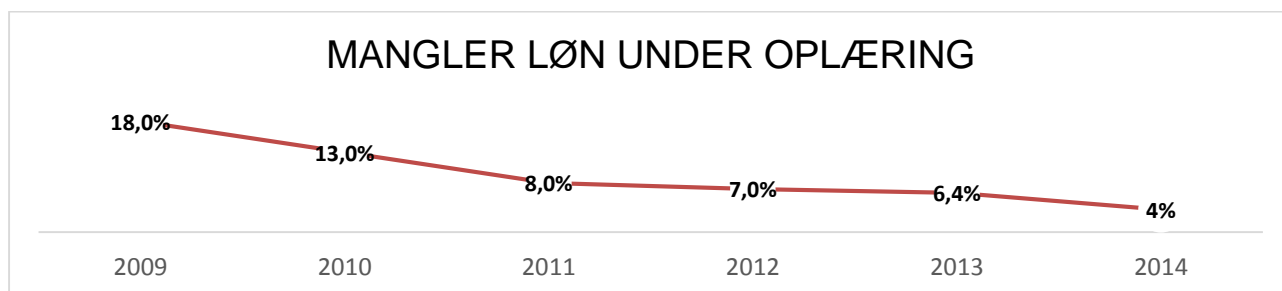
2.3. Løn

Den gennemsnitlige interviewede fritidsjobber får 64 kr. i timen for sit fritidsjob. Efter sidste års fald i lønnen, er udviklingen igen på vej opad.

Figur 5: Udviklingen i unges timeløn.

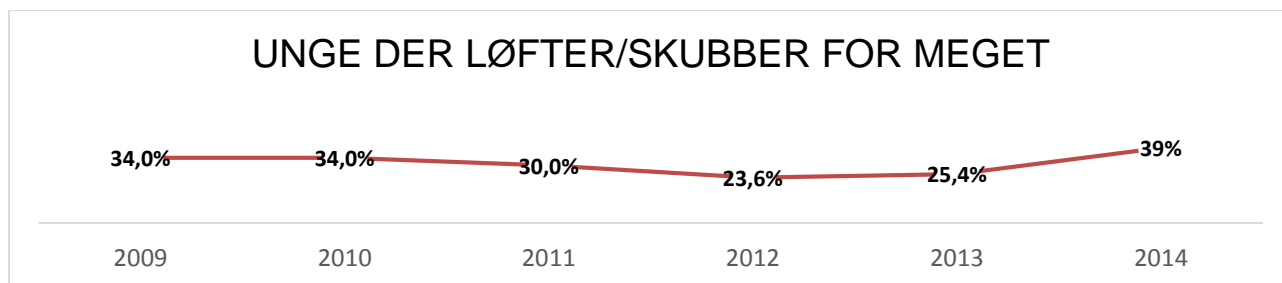
De fleste unge er eller har været ansat på prøve eller under oplæring. Af disse angiver 4 %, at de ikke får eller har fået løn i denne periode. Dermed fortsætter en positiv udvikling.

Figur 6: Udviklingen i antallet af unge der bliver snydt for løn under oplæring.

2.4. Arbejds miljø

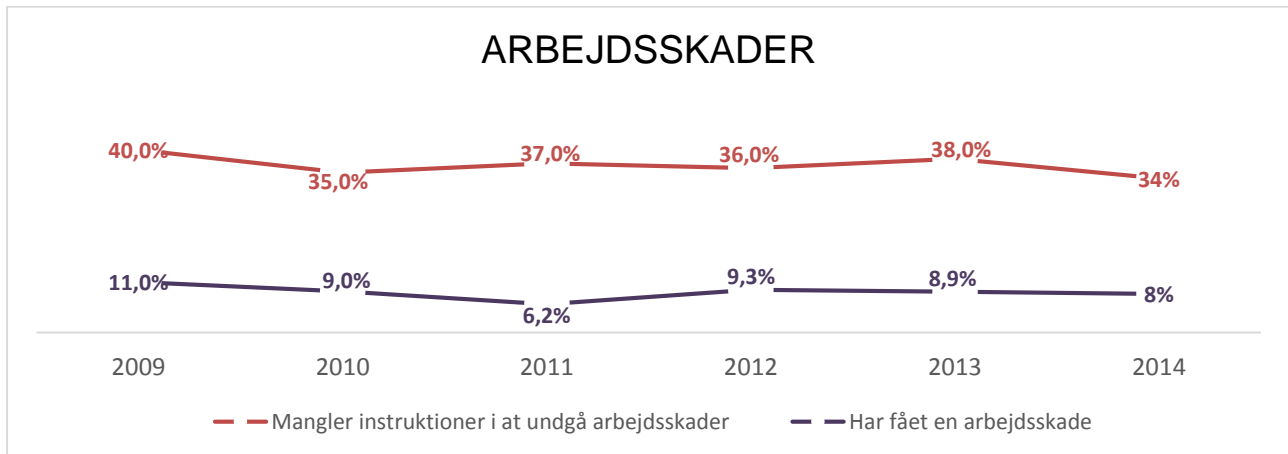
Der er ikke længere en positiv udvikling i antallet af unge, der løfter eller skubber for meget, og tallet i sig selv er foruroligende. 39 % har svaret, at de løfter over de tilladte 12 kg. eller skubber over 250 kg. (eller håndterer mere end 10 indkøbsvogne ad gangen).

Figur 7: Udviklingen i antallet af unge der løfter eller skubber for meget.

2.5. Arbejdsskader

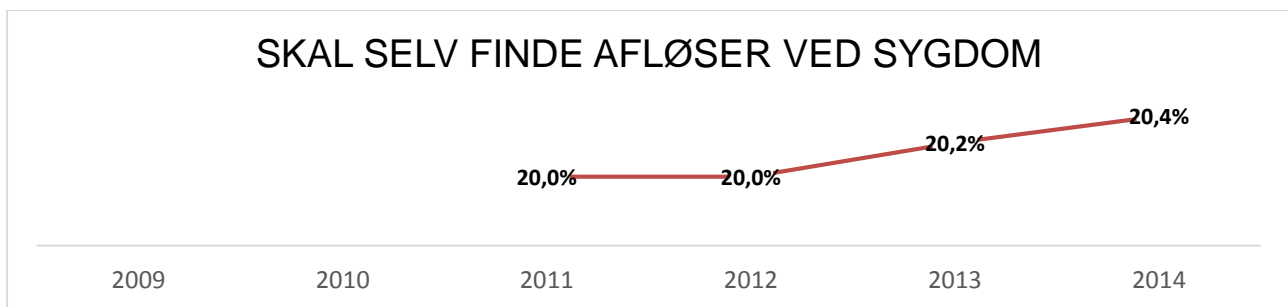
34 % af de unge er aldrig blevet instrueret i, hvordan man undgår arbejdsskader, selvom det er arbejdsgiverens pligt at oplyse herom.

Figur 8: Udviklingen i antallet af unges arbejdsskader.

2.6. Sygdom

Det er arbejdsgiverens ansvar at finde en afløser, hvis man er syg. 20,4 % ringer dog selv efter en afløser eller prøver at bytte vagt, mens de er sengeliggende. Det er en ubehagelig byrde, som har givet historier om unge, der møder syge på arbejde fordi de ikke kan få byttet deres vagt. Derudover frasiger man sig teknisk set også muligheden for at få løn under sygdom, da man selv har byttet vagten.

Figur 9: Udviklingen i unges forhold ved sygdom.

Det er langt fra alle unge, der har ret til løn under sygdom. Det kræver, at man lever op til nogle bestemmelser beskrevet i Funktionærloven – eller det står skrevet i ansættelseskontrakten. Den vigtigste bestemmelse, der skal overholdes, er, at man skal arbejde mere end 74 timer over 8 uger.

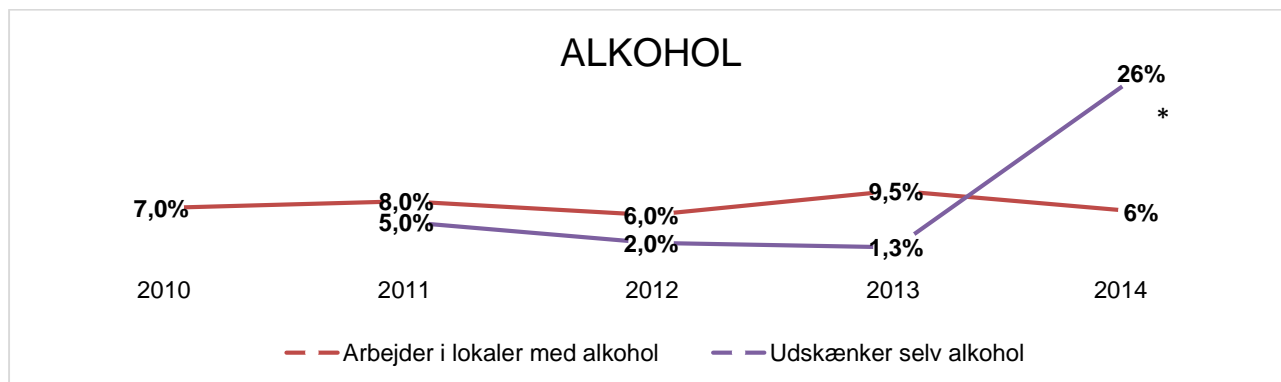
Hele 42 % af de adspurgte bliver snydt for muligheden for løn under sygdom, selvom de er berettiget til det. De svarer, at de ikke får løn under sygdom, selvom de arbejder tilstrækkeligt i deres sommerferie til at være dækket af ovenstående bestemmelse – og dermed også er berettiget til at modtage løn under sygdom.

Figur 10: Udviklingen i unges indkomstsikkerhed ved sygdom.

2.7. Alkohol

Det er ulovligt for unge under 18 år at udskænke alkohol og arbejde i lokaler, hvor der udskænkes alkohol. 6 % af alle fritidsjobbere uanset branche arbejder i lokaler, hvor der udskænkes alkohol. Tallet er relativt lavt, da målingen er lavet på baggrund af alle interview – også fra arbejdspladser der ikke sælger alkohol.

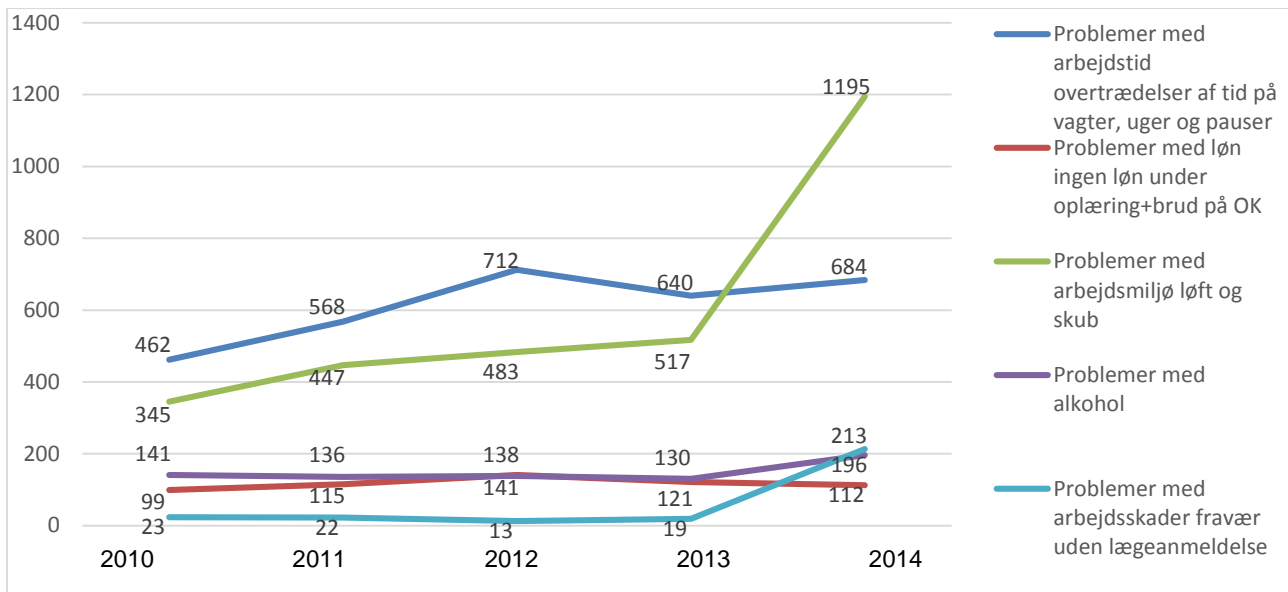

Figur 11: Udviklingen i antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol.

* Spørgsmålet udregnes anderledes i år. Tidligere har man udregnet procentsatsen af ungarbejdere, der selv udskænker alkohol på baggrund af det samlede antal besvarelser. Nu er den blev udregnet på baggrund af, hvor mange der har svaret ja til, at de arbejder i lokaler, hvor der udskænkes alkohol.

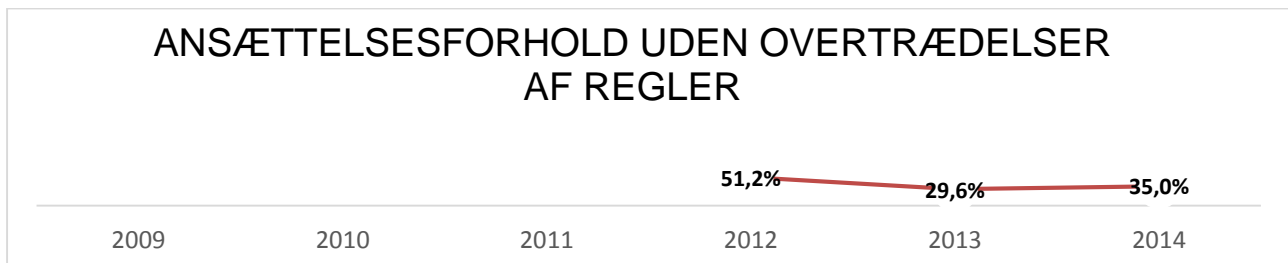
2.8. Problemer og opfølgning

Figur 12 viser, hvor mange overtrædelser der er inden for de forskellige aspekter af et ansættelsesforhold. Bemærk, at et ansættelsesforhold kan have flere problemer, hvorfor det samlede antal i oversigten overstiger antallet af besøg med problemer. Opgørelserne startede først i 2010 og har været opgjort på forskellige måder, hvorfor der er store udsving i kurven for arbejdstid.

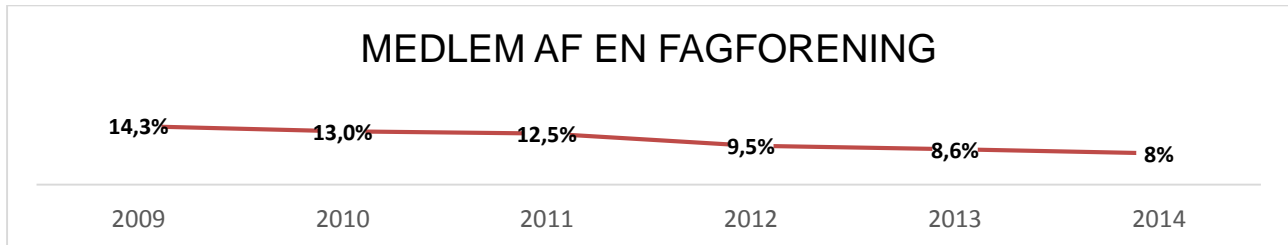
Figur 12: Udviklingen i, hvor mange overtrædelser der har været på Jobpatruljens besøg fordelt på emne.

Ved hele 65 % af besøgene, hvor vi talte med en fritidsjobber, blev det vurderet, at der er et eller flere problemer i ansættelsesforholdet. Med andre ord er der kun 35% af de unge, der har en ansættelse, hvor ingen regler bliver brudt. De enkelte arbejdsgivere har selvfølgelig det direkte ansvar for, at de unge overholder reglerne, mens de er på arbejde. Men også forældrene udfylder en rolle som væрге for de unge. Juridisk set er det aldrig den unges eget ansvar, at reglerne bliver overholdt.

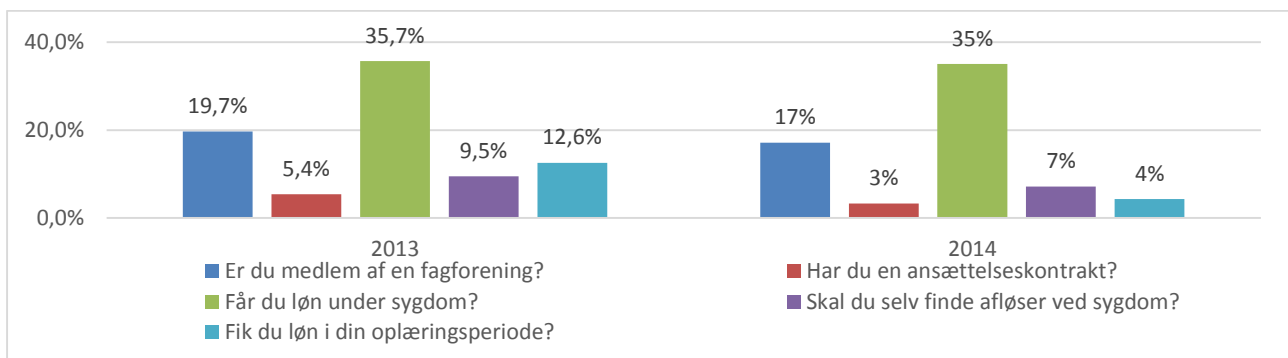
Figur 13: Udviklingen i antallet af ansættelsesforhold, hvor lovgivningen bliver overholdt.

Kun 8 % af de interviewede angiver at være medlem af en fagforening. Dermed fortsætter de sidste par års nedadgående kurve.

Figur 14: Medlemsudviklingen blandt unge i en fagforening.

Der er tidligere blevet draget paralleller mellem det, at de unge i højere grad fravælger fagforeningen og deres uvidenhed om det arbejdsmarked, de er på vej ud på. I figur 15 kan man se en oversigt over, hvor mange gange de unge har svaret "ved ikke" ved udvalgte spørgsmål.

Figur 15: En måling på hvor ofte de unge svarer "ved ikke" ved 5 af de spørgsmål, der indgår i et interview.

Det er derudover de færreste, der kan svare på, hvad de er berettiget til i feriepenge og ferie-fridage, hvor meget de må løfte, og hvad de må arbejde med af maskiner.

3. Branchesammenligninger

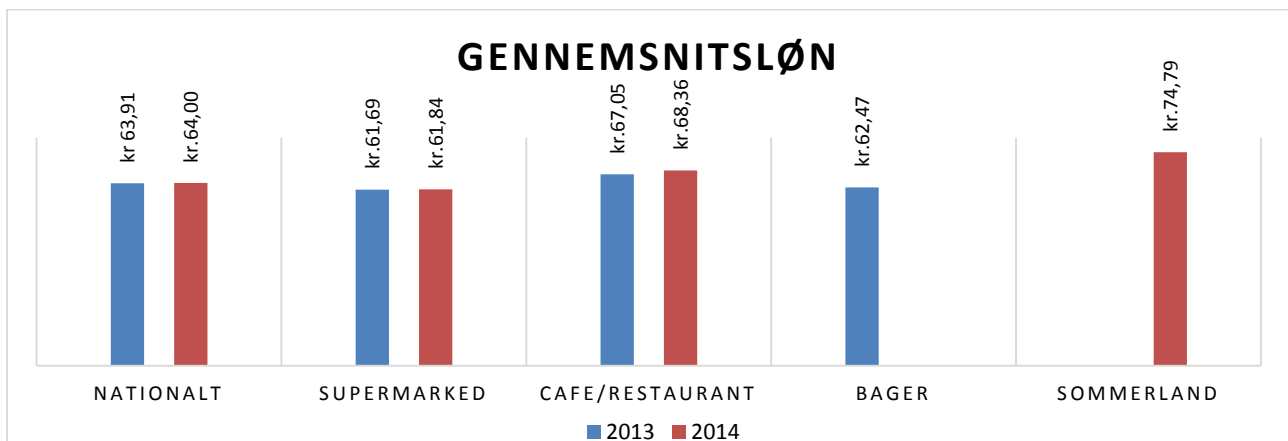
Som noget nyt måler Jobpatruljen på forskellige brancher. De fleste fritidsjobbere arbejder inden for nogle specifikke brancher. Vi har i år valgt at måle på brancherne:

- Supermarkeder og brugser
- Caf er og restauranter
- Bagerier
- Sommerland & turistattraktioner

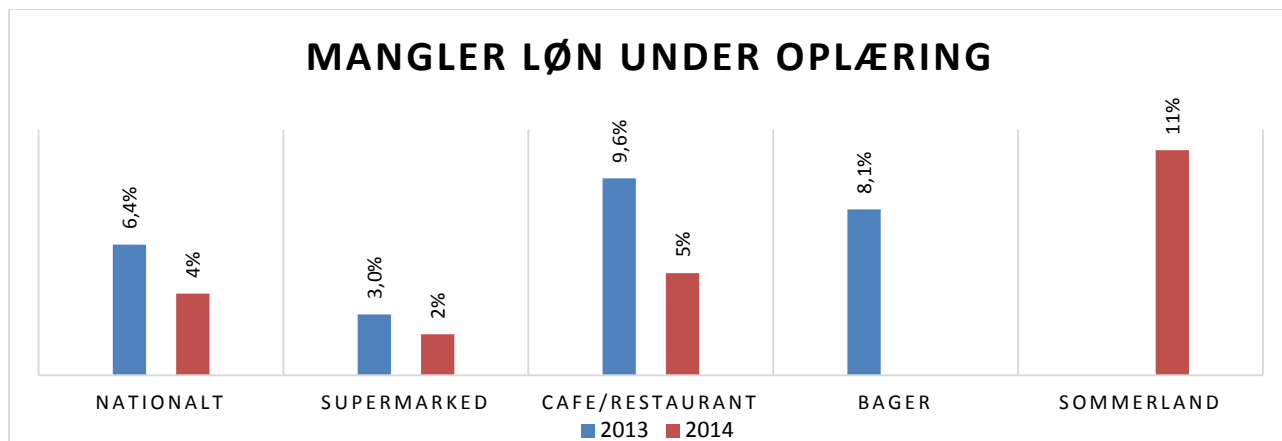
Vi kunne ogs a have valgt at m ale p a butikker, kiosker, forlystelsesparker eller andre brancher. Det er dog blevet vurderet, at m engden af datamateriale eller diversiteten inden for branchen har v aret for stor til at give et retvisende billede.

Figurerne fra den nationale unders ogelse i kapitel 2 g ar igen i dette kapitel. Det nationale resultat vil fremg a til sammenligning.

Det kan bedst betale sig at arbejde i et sommerland, der har man den h ojeste gennemsnitsl on. Desv erre er der ogs a her oftest problemer med at f a fuld l on i opl eringsperioden.

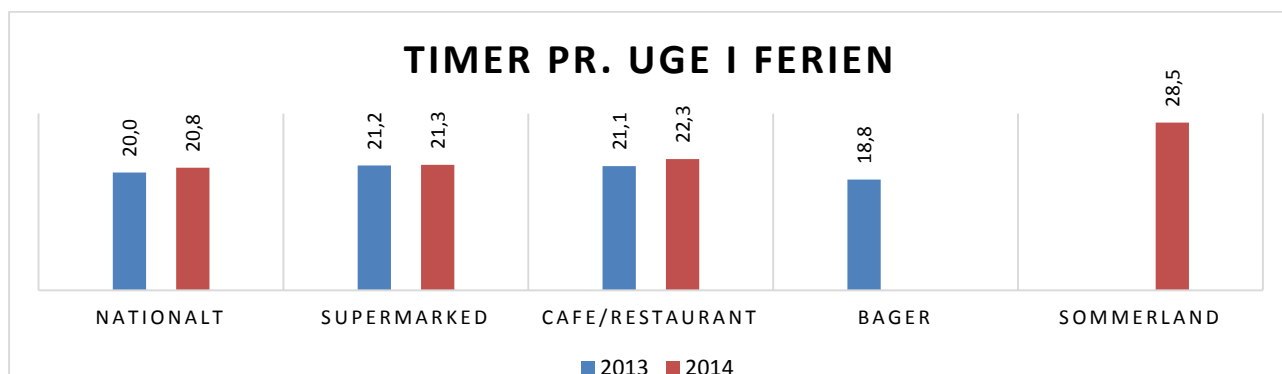
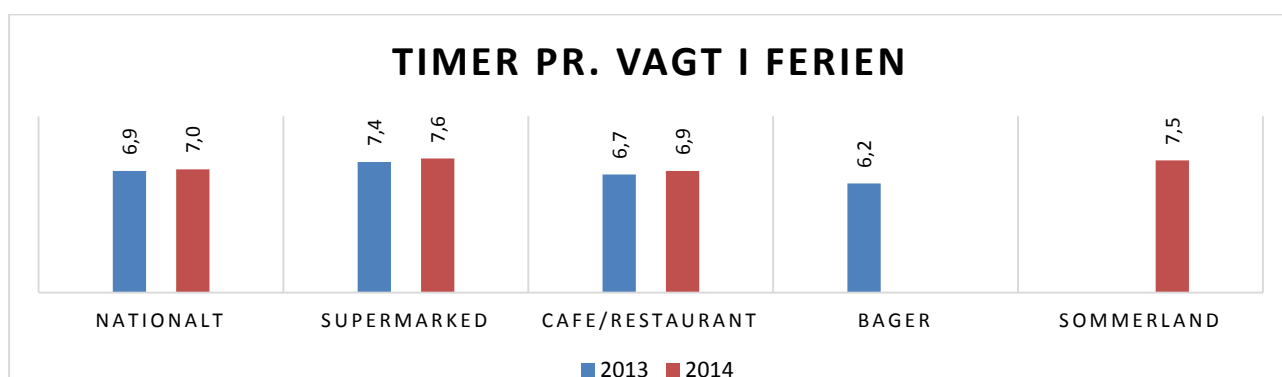

Figur 16: Brancheopdeling p a unges timel on.

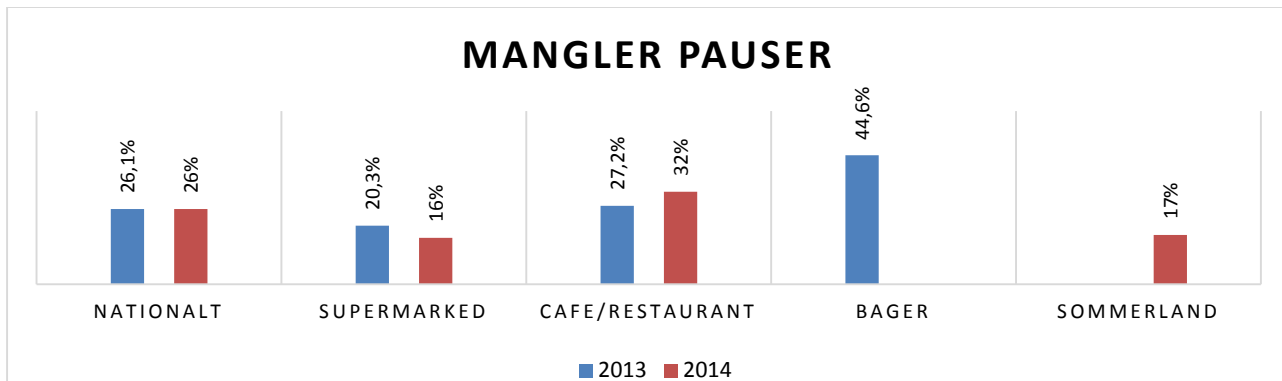

Figur 17: Brancheopdeling på antallet af unge der bliver snydt for løn under oplæring.

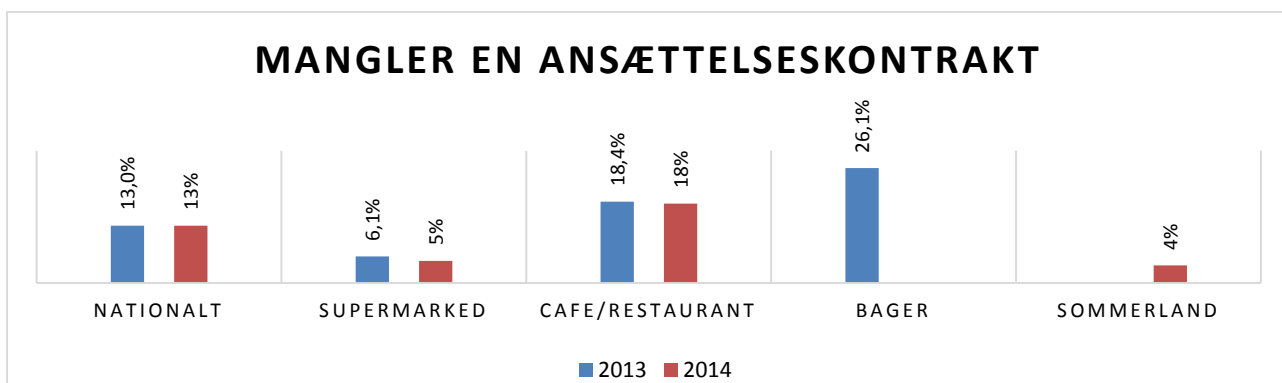
Arbejdstiden er stort set ens uanset branche. Der er større forskel på, hvem der får sine pauser. De ansatte unge hos bagerne har kæmpe problemer med at få tilstrækkeligt med pauser. Det kan hænge sammen med, at de unge ekspedienter ofte står alene bag disken i bageren, og derfor ikke har mulighed for at holde den pause, de har ret til.

Figur 18 & 18.1: Brancheopdeling på unges arbejdstider.

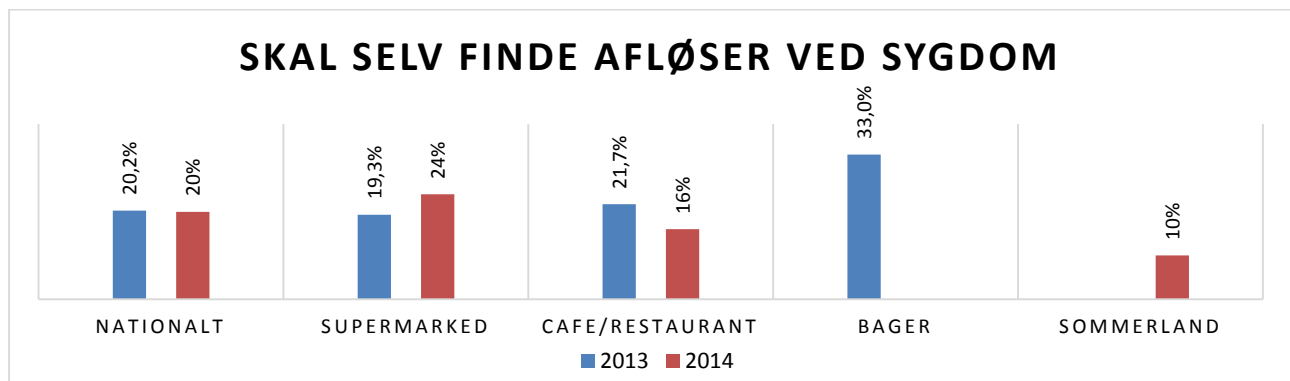
Figur 19: Brancheopdeling på unges adgang til pauser.

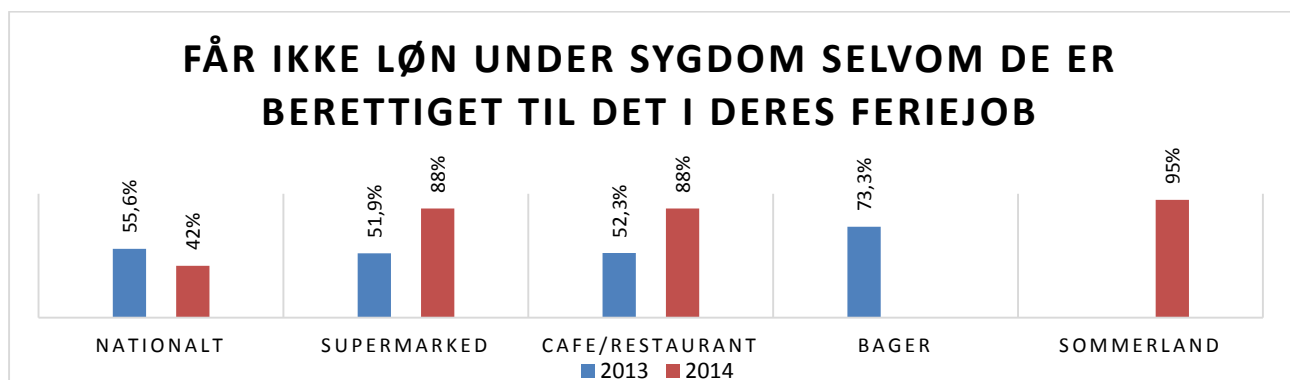
Figur 20: Brancheopdeling på hvor mange unge der har en ansættelseskontrakt.

Figur 20 viser, at der ikke er lige stor opmærksomhed på, hvor vigtigt det er at have en ansættelseskontrakt. De ofte overenskomstdækkede supermarkeder har standardkontrakter, som langt de fleste udfylder. Derfor har kun 6,1% problemer her. Det står værre til hos de mindre virksomheder i de andre brancher. De er knap så gode – eller direkte dårlige – til at få kontrakt med deres ansatte. Ved flere besøg har aktivister henvist arbejdsgivere til den standardkontrakt, der ligger på Jobpatruljens hjemmeside.

Når det gælder sygdom, er de unge dårligt stillet. Ca. hver femte skal selv finde en afløser – og for bageransatte er det hver tredje – og over halvdelen får ikke løn under sygdom, selvom de er berettiget til det. Igen er det bageransatte, der oftest bliver snydt.

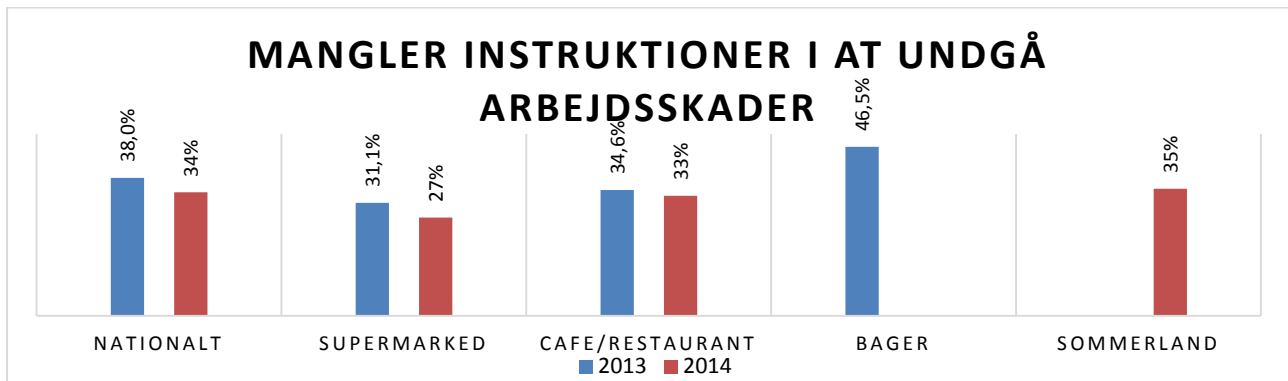

Figur 21: Brancheopdeling på unges forhold ved sygdom.

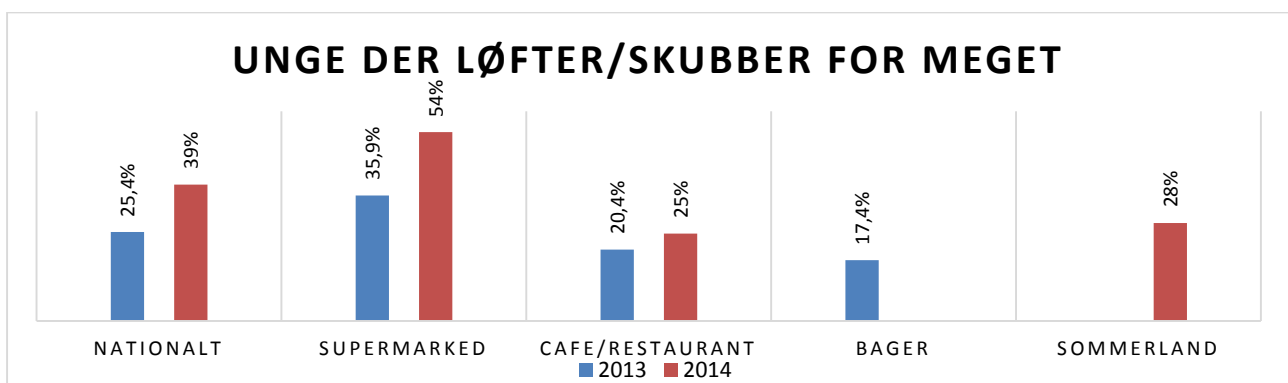

Figur 22: Brancheopdeling på unges indkomstsikkerhed ved sygdom.

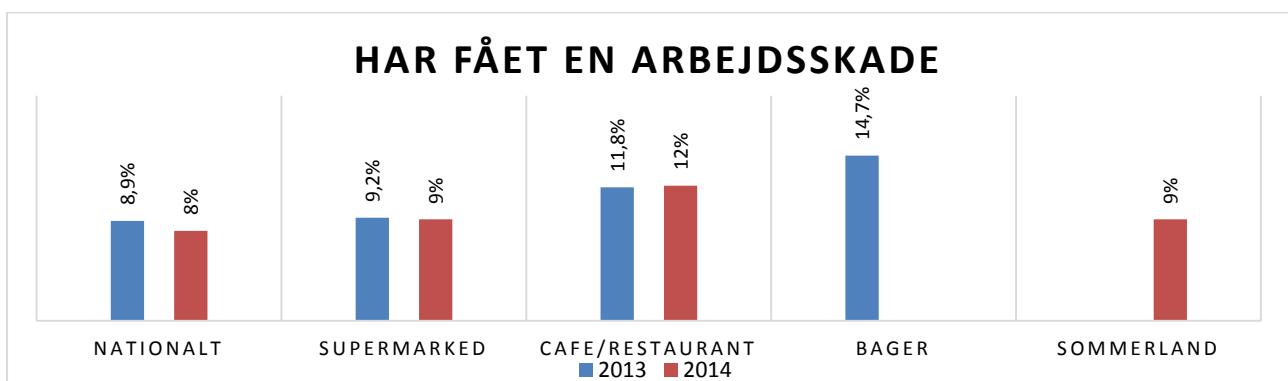
I cafe/restaurant- og turistbranchen har de unge specielt svært ved at overholde reglerne for, hvor meget man må løfte og skubbe. En af de hyppige forklaringer er, at forventningerne til arbejdshastighed gør, at man ofte vælger at løfte to kasser øl i stedet for en. Dette gælder også, selvom de unge kender reglerne.

Figur 23: Brancheopdeling på antallet af unge der mangler instruktion i at undgå arbejdsskader.

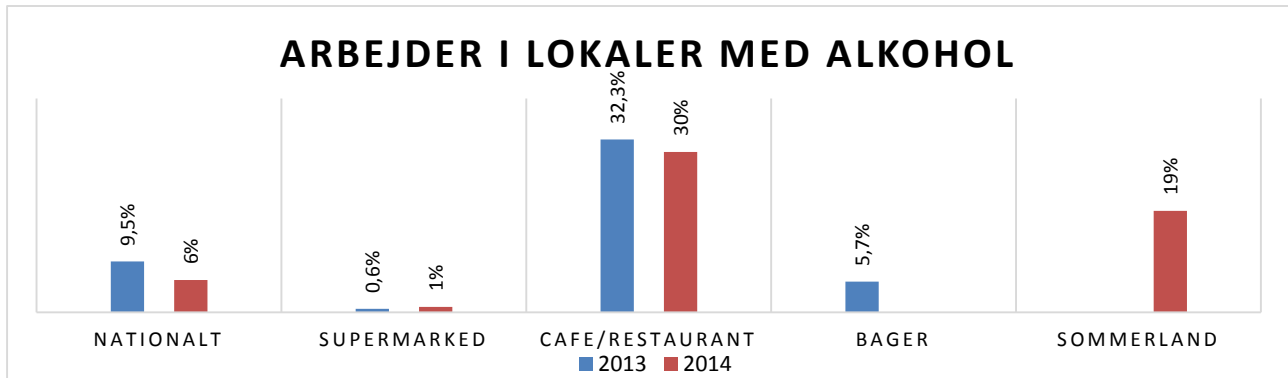

Figur 24: Brancheopdeling på antallet af unge der løfter eller skubber for meget.

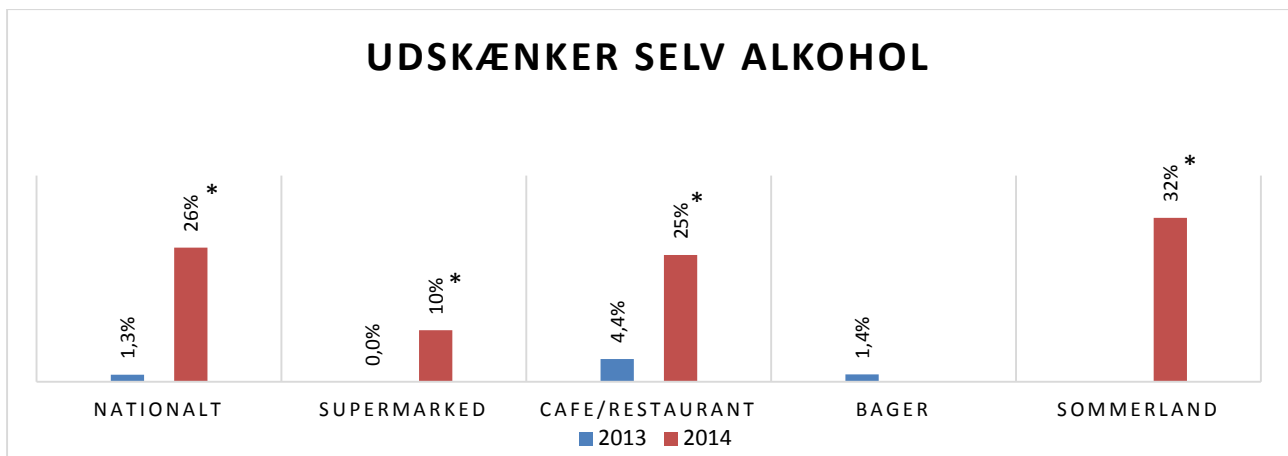

Figur 25: Brancheopdeling på antallet af unges arbejdsskader.

Der har altid været en bevidsthed om, at det nationale resultat inden for dette spørgsmål aldrig har været helt retvisende. Det er de færreste arbejdspladser, der serverer alkohol, og derfor har det også været spændende at se resultatet for, hvor mange af de unge på caféer og restauranter, der arbejder i lokaler, hvor der serveres alkohol. Resultatet er, at overraskende mange unge, nemlig hver tredje, arbejder ulovligt med alkohol. Figur 26 viser også, at nogle unge desværre også selv udskænker alkohol.

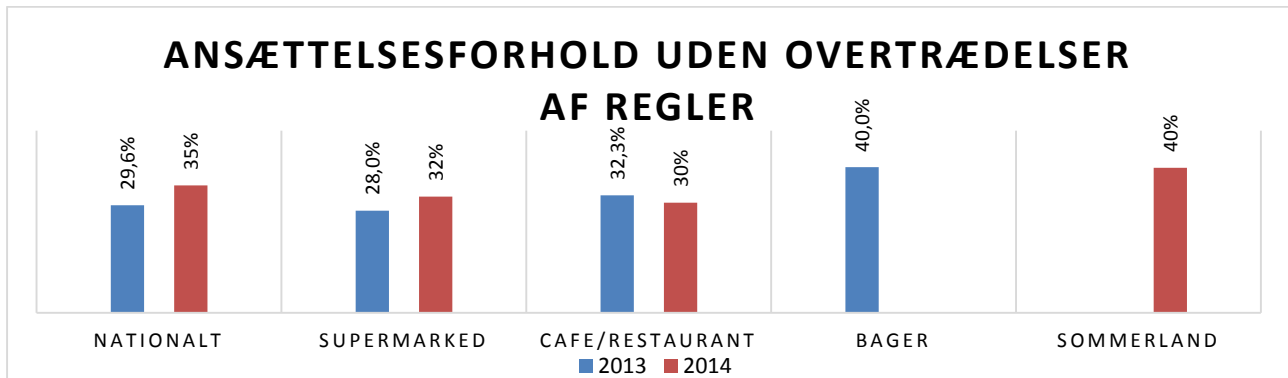
Figur 26: Brancheopdeling på antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol.

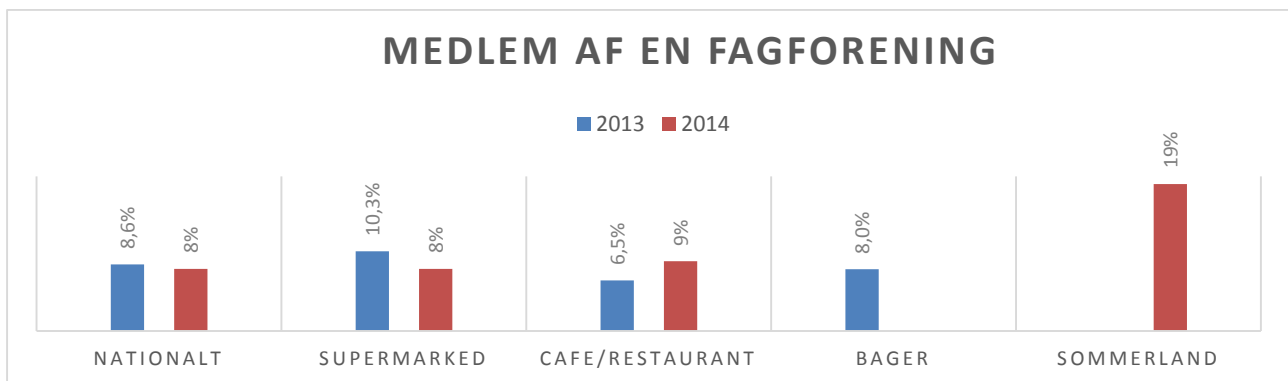
Figur 26.1: Brancheopdeling på antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol.

* Spørgsmålet udregnes anderledes i år. Tidligere har man udregnet procentsatsen af ungarbejdere, der selv udskænker alkohol på baggrund af det samlede antal besvarelser. Nu er den blevet udregnet på baggrund af, hvor mange der har svaret ja til, at de arbejder i lokaler, hvor der udskænkes alkohol.

Jobpatruljen mødte flest unge med et arbejde uden problemer hos sommerlandene & turistattraktionerne. Til trods for at de ofte mangler kontrakter og har trænge kår, når de melder sig syge, så har 40 % intet at anmærke i deres ansættelse. Det er bedre end nogen af de andre brancher. Det skyldes blandt andet at færre løfter for meget og arbejder for længe, hvilket er nogen af de store syndere. Dog er tallene generelt forfærdeligt lave.

Figur 27: Brancheopdeling på antallet af ansættelsesforhold, hvor lovgivningen ikke bliver overholdt.

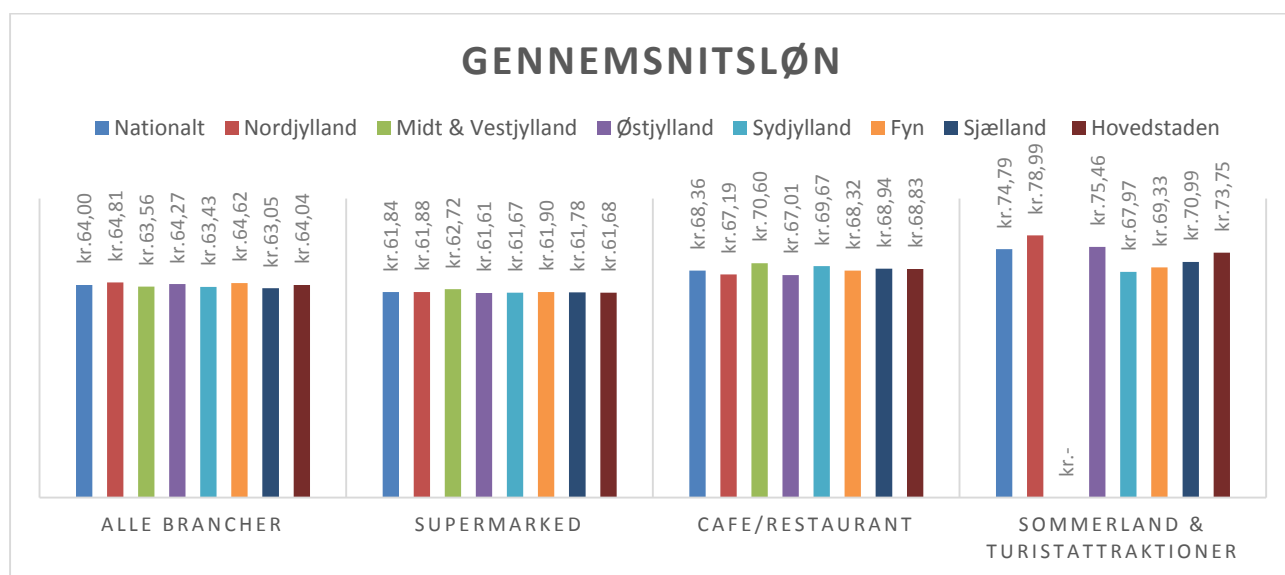

Figur 28: Brancheopdelt medlemsudviklingen blandt unge i en fagforening.

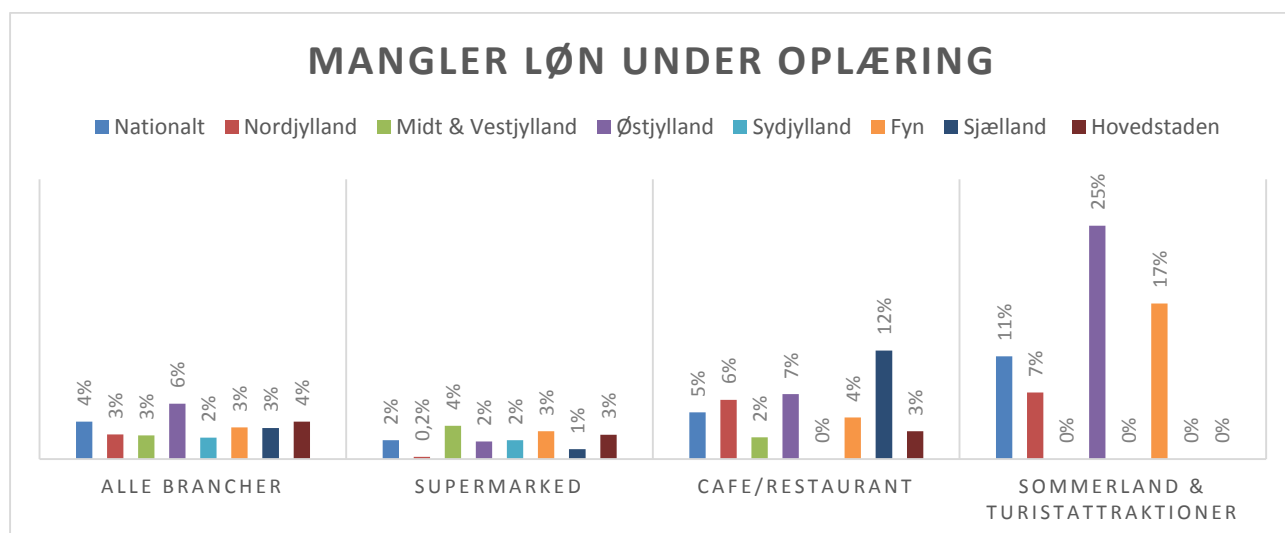
4. Lokal- og branchesammenligninger

Som noget nyt måler Jobpatruljen på forskellige brancher lokalt.

Det kan bedst betale sig at arbejde på en café eller restaurant, der har man den højeste gennemsnitsløn. Desværre er der også her oftest problemer med at få fuld løn i oplæringsperioden.

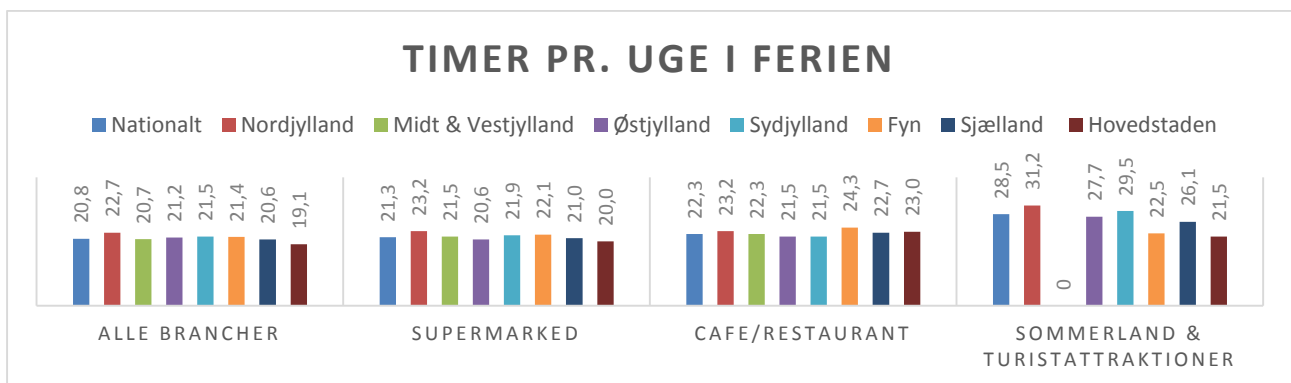
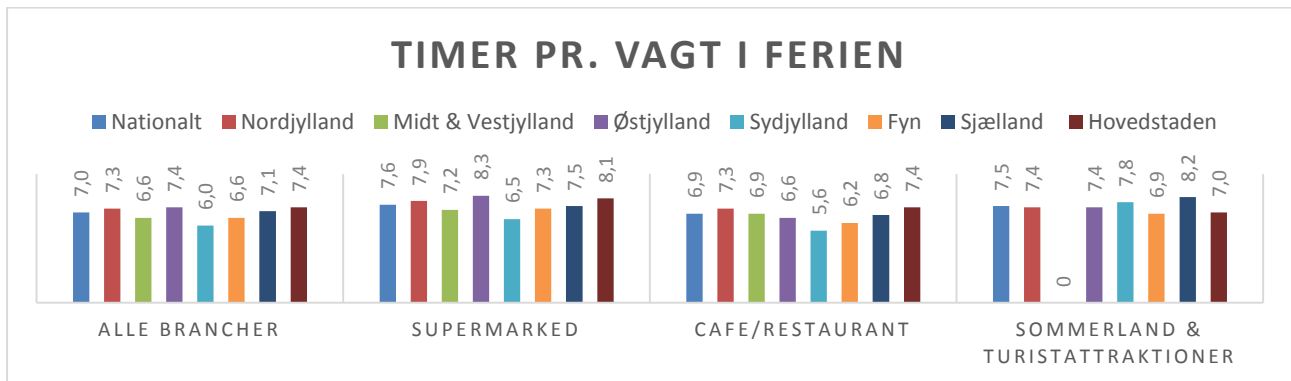

Figur 29: Lokal- og brancheopdeling på unges timeløn.

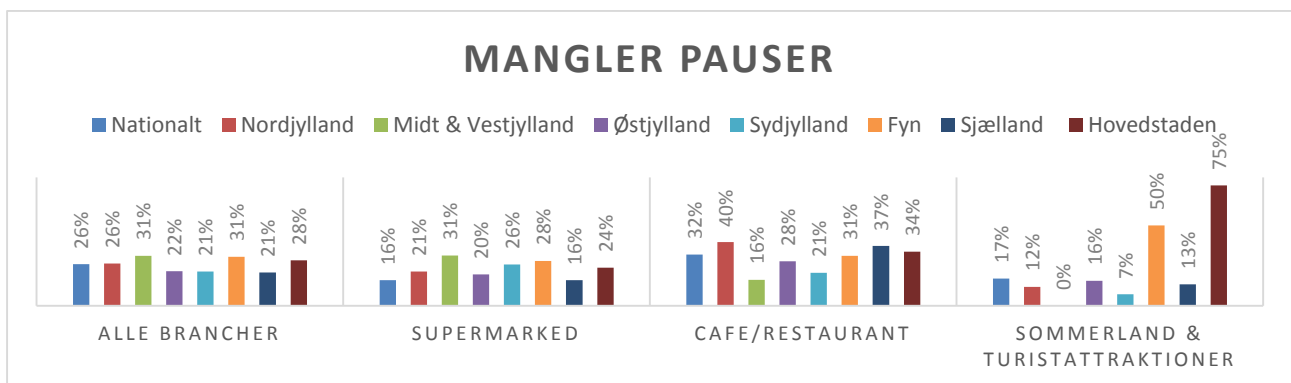

Figur 30: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unge der bliver snydt for løn under oplæring.

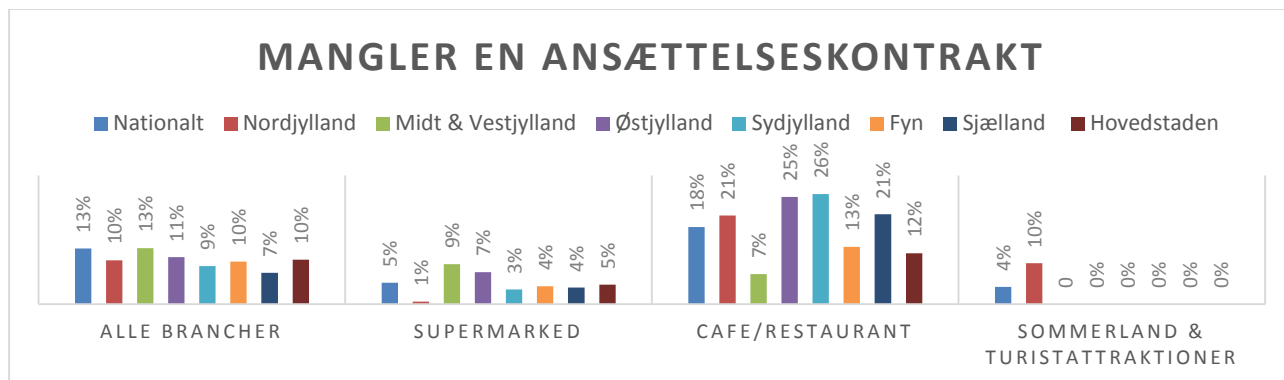
Arbejdstiden er stort set ens uanset branche, dog arbejder unge i turistbranchen lidt mere. Der er større forskel på, hvem der får sine pauser. De ansatte unge hos cafe/restauranterne har problemer med at få tilstrækkeligt med pauser.

Figur 31 & 31.1: Lokal- og brancheopdeling på unges arbejdstider.

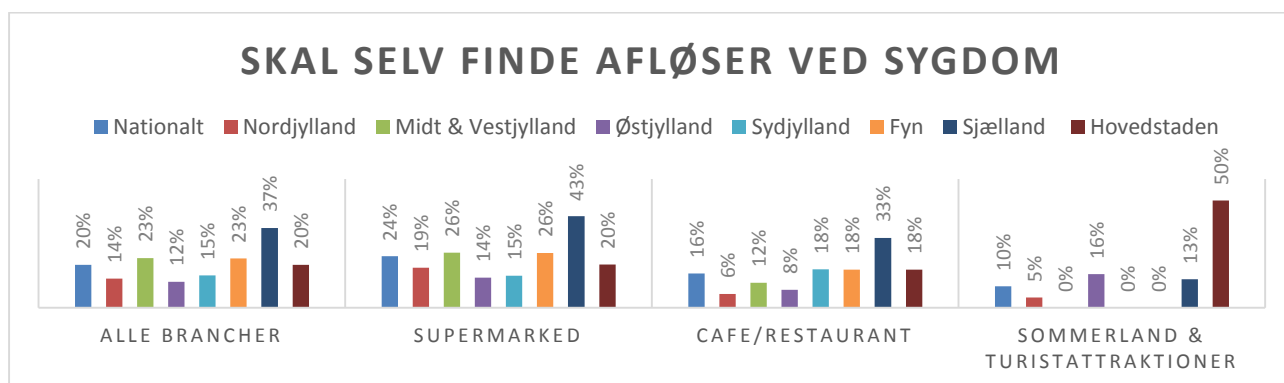
Figur 32: Lokal- og brancheopdeling på unges adgang til pauser.

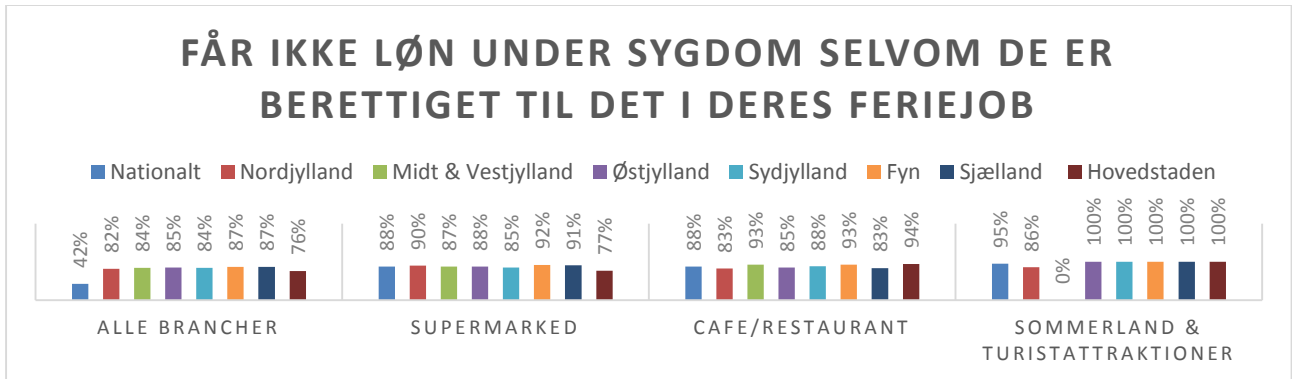
Figur 33: Lokal- og brancheopdeling på hvor mange unge der har en ansættelseskontrakt.

Figur 33 viser, at der ikke er lige stor opmærksomhed på, hvor vigtigt det er at have en ansættelseskontrakt. De ofte overenskomstdækkede supermarkeder har standardkontrakter, som langt de fleste udfylder. Derfor har kun 5 % problemer her. Det står værre til hos de mindre virksomheder i de andre brancher. De er knap så gode – eller direkte dårlige – til at få kontrakt med deres ansatte. Ved flere besøg har aktivister henvist arbejdsgivere til den standardkontrakt, der ligger på Jobpatruljens hjemmeside.

Når det gælder sygdom, er de unge dårligt stillet. Ca. hver femte skal selv finde en afløser, og næsten halvdelen får ikke løn under sygdom, selvom de er berettiget til det. Her er det ansatte i turistbranchen, der oftest bliver snydt.

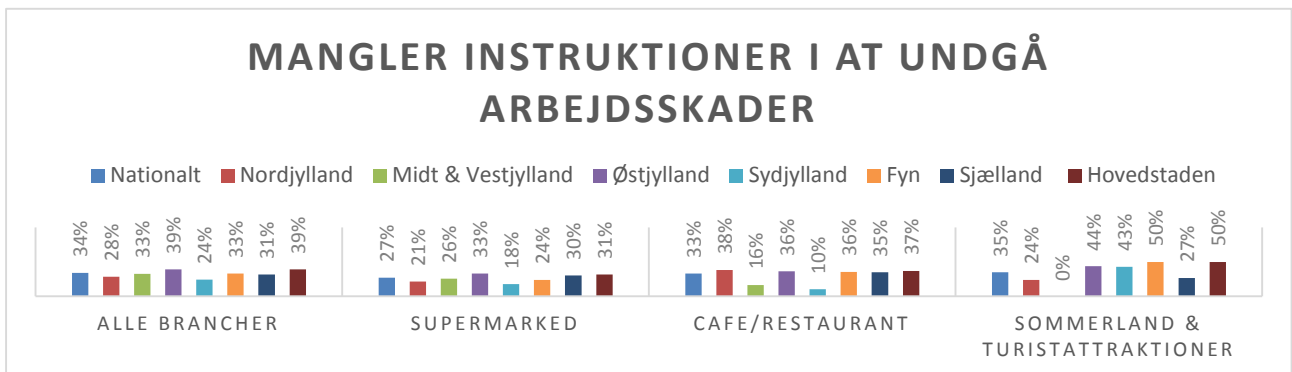

Figur 34: Lokal- og brancheopdeling på unges forhold ved sygdom.

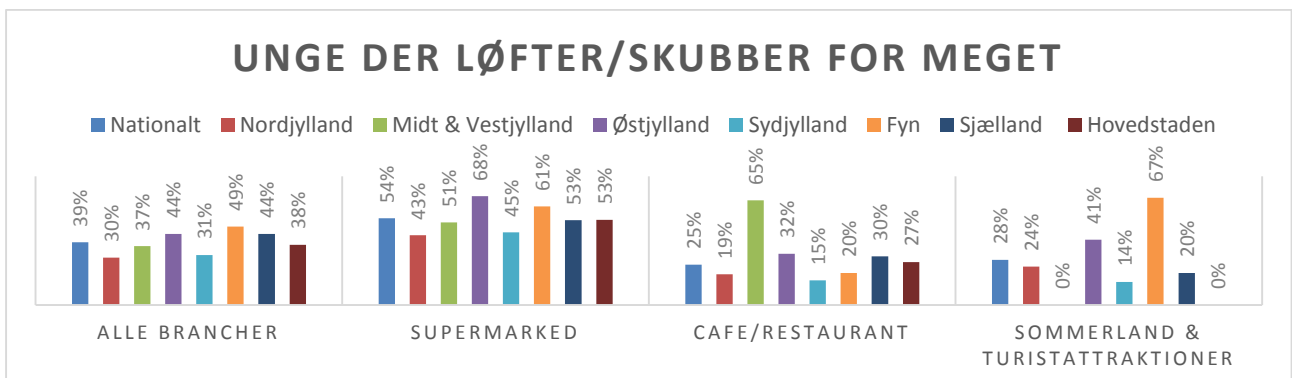

Figur 35: Lokal- og brancheopdeling på unges indkomstsikkerhed ved sygdom.

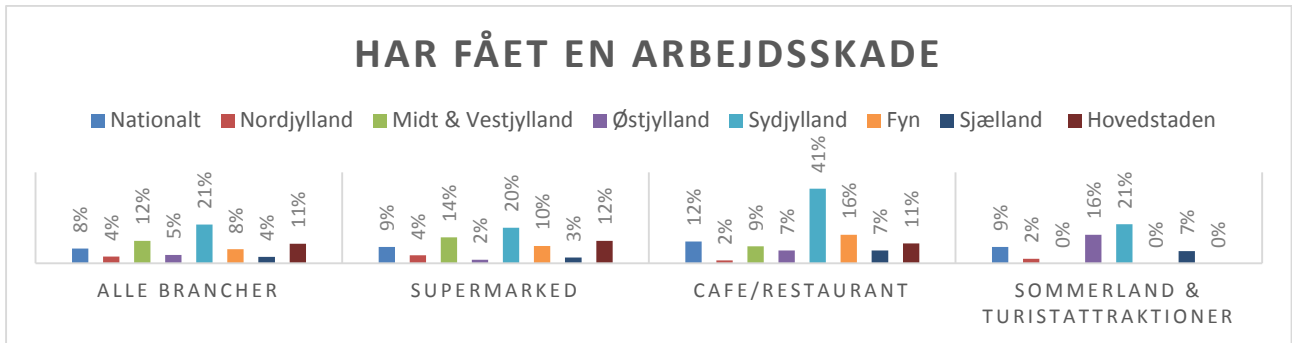
I cafe/restaurant- og turist-branchen har de unge specielt svært ved at overholde reglerne for, hvor meget man må løfte og skubbe. En af de hyppige forklaringer er, at forventningerne til arbejdshastighed gør, at man ofte vælger at løfte to kasser øl i stedet for en. Dette gælder også, selvom de unge kender reglerne.

Figur 36: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unges der mangler instruktion i at undgå arbejdsskader.

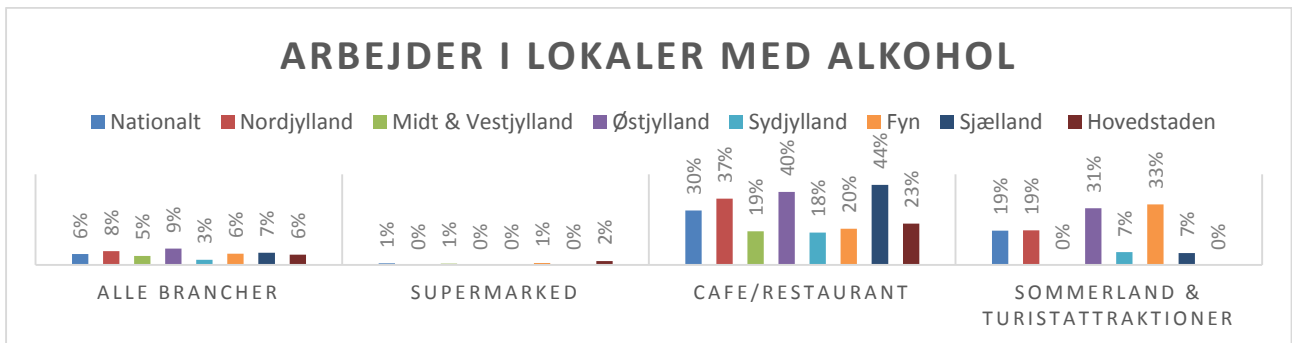

Figur 37: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unge der løfter eller skubber for meget.

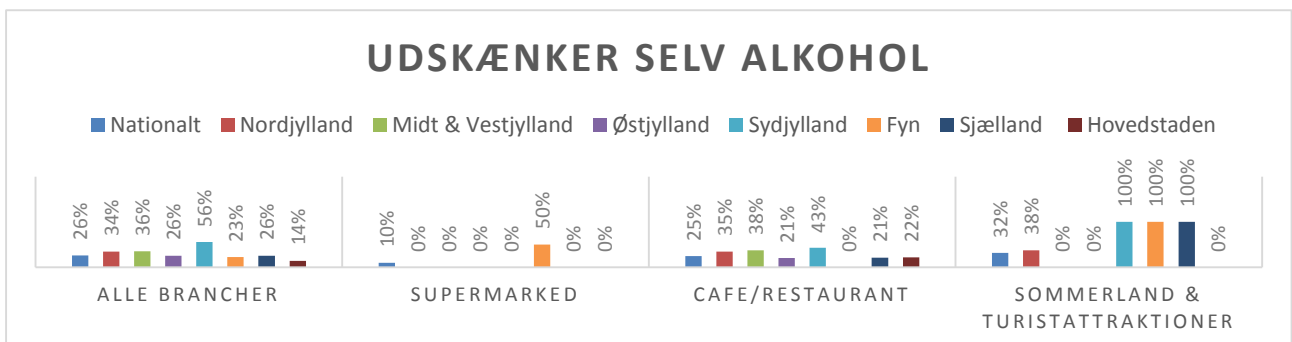

Figur 38: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unges arbejdsskader.

Det er de færreste arbejdspladser, der serverer alkohol, og derfor har det også været spændende at se resultatet for, hvor mange af de unge på caféer og restauranter, der arbejder i lokaler, hvor der serveres alkohol. Resultat er, at overraskende mange unge, nemlig hver tredje, arbejder ulovligt med alkohol. Figur 39.1 viser også, at nogle unge desværre også selv udskænker alkohol.

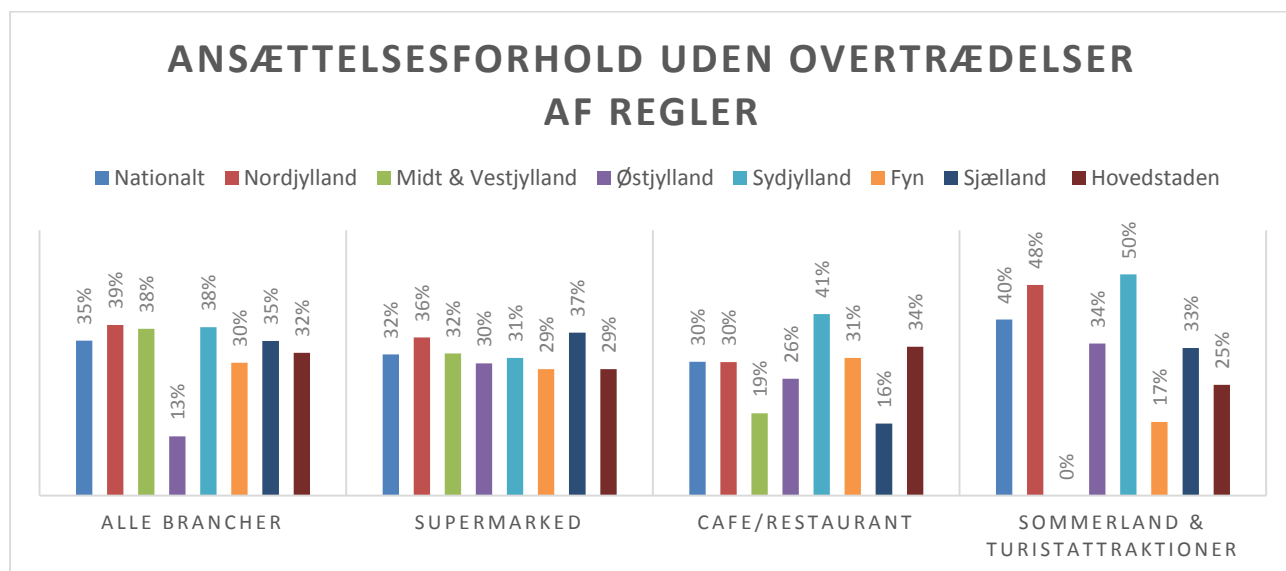

Figur 39: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol.

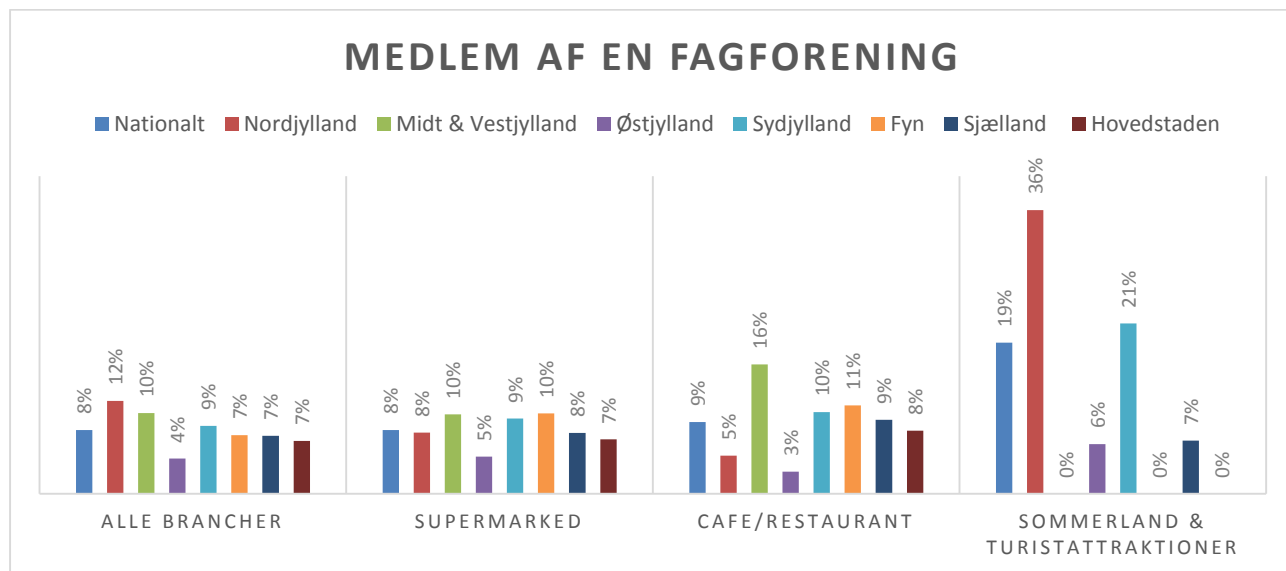

Figur 39.1: Lokal- og brancheopdeling på antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol.

Jobpatruljen mødte flest unge med et arbejde uden problemer hos sommerlandene & turistattraktionerne. Til trods for at de ofte mangler pause og har trænge kår, når det gælder arbejdsmiljøområdet, så har 40 % intet at anmærke i deres ansættelse. Det er bedre end nogen af de andre brancher.

Figur 40: Lokal- og brancheopdeling på antallet af ansættelsesforhold, hvor lovgivningen ikke bliver overholdt.

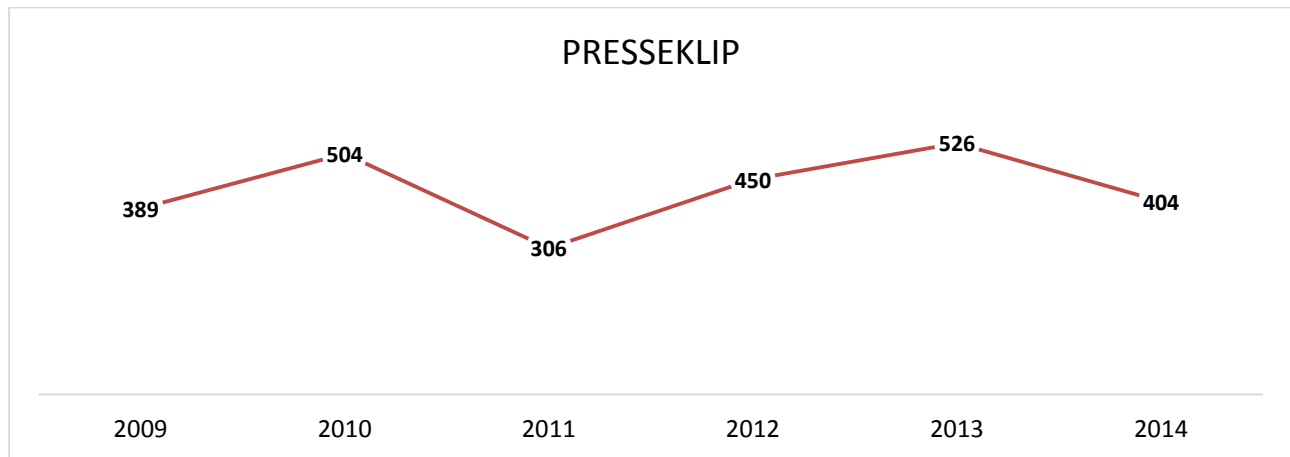

Figur 41: Lokal- og brancheopdeling medlemsudvikling blandt unge i en fagforening.

5. Presseomtale

Jobpatruljen bliver hvert år dækket af både landsdækkende og lokale medier. Afdelinger og koordinører står for den lokale indsats, og central koordinator og forbundene står for den nationale dækning.

På nuværende tidspunkt, pr. 26. august 2014, er årets Jobpatrulje blevet omtalt 404 gange.

Figur 42: Udviklingen i presseklip der omtaler Jobpatruljen.